

De Academie voor het Leuvens Dialect, die sinds meer dan twintig jaar zich met het fenomeen "Leuvens dialect" bezig houdt, vraagt haar jongste publicatie te willen laten kennen. De titel ervan luidt: **De steen van Rozetta/de stien van Rozetta** verzameld door auteur Bart Cardijn. Het is zowaar een rits van verhalen in 't Leuvens dialect met de vertaling ervan in het algemeen Nederlands. Dialect is cultureel erfgoed.

Practische informatie: 130 pagina's formaat A4, uitgegeven met de steun van het Leuvens stadsbestuur en verkrijgbaar aan de loketten van In & Uit, historisch stadhuis, Naamsestraat. Aan de prijs van € 14. Beperkte oplage. Een opstekertje voor wie zijn Leuvens dialect wil opfrissen of er kennis mee wil maken met een facet van onze lokale samenleving. Een aanrader: lees de teksten dialect steeds hardop. Om ze zelf te horen uitspreken.

LHG- LIDMAATSCHAP- ... een INVESTERING IN ONS ERFGOED

De ledenbijdrage voor 2010 blijft € 25,00. Stort nu op het LHG-rekeningnr. 735-0107595-10. U ontvangt een overzichtkaart van Leuven met de universitaire colleges (1899) als cadeau, op te halen op het secretariaat na betaling lidgeld. Voordelen: gratis nieuwsbrieven, korting bij het verwerven van het jaarboek, documentenmappen, voorrang en korting bij excursies, gratis toegang tot onze voordrachten en site-bezoeken. Uw steun is nodig om onafhankelijk te blijven en ons erfgoed te verdedigen.

Het **secretariaat (Brusselsestraat 46/bel 6, 1ste verdiep vooraan)** is elke zaterdag open tussen 10 en 12u voor het ophalen van de jaarboeken en voor alle inlichtingen. Afspraak maken voor afhaling buiten deze uren (na 20u tot 22u) op nr. 016 460422 of lhg@telenet.be.

EEN LHG-PUBLICATIE, EEN MOOI GESCHENK

'**Eigen-aardigheden uit Vlaams-Brabant**', Originele tekeningen uit Leuven en omgeving, in en buiten Vlaams-Brabant, J. Halfants als historicus, kaarten, familie, overzichtskaart arrondissement Leuven, afm. 280x280, 614 blz., linnen luxeft. Prijs leden 70 €-niet-leden 80€.
Huizen en straten van het oude Leuven, Alfons Meulemans, jaarboek 2004, in 2 delen met deel 1 patrimonium met beschrijving van panden en deel 2 atlas en registers, Formaat A4, 680 blz., luxeft. Prijs leden 65€ - 75€ niet leden

De overige jaarboeken 2005- 2006-2009: ca. 300 blz, leden 35€ - niet leden 45€

Van Kalvermarkt tot de Layensplein, Mecnas, 1990, Slachthuiswijk, zw-wit, 39 blz., 15€

De Steenstraete, oud en nieuw, oblong A4, kleur 30€ - zw-wit 15€

Sint-Jakobskerk, vroeger en nu, deel 1, A4 geringd, kleur 35€ - zw-wit 15€

Kraagstenen stadhuis, een mysterieuze vondst in 2009, zwart 15€

Documentenmappen - Straten en gangen in Leuven - Pausen en tegenpauzen – zw-wit 10€

**Leuvens
Historisch
Genootschap vzw**

België – Belgique

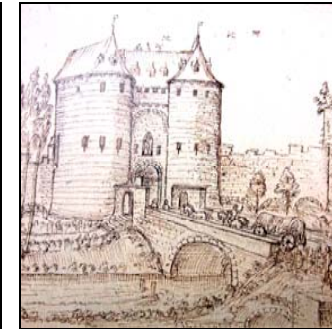
P.B.
3000 Leuven 1
2 / 2540

Nieuwsbrief

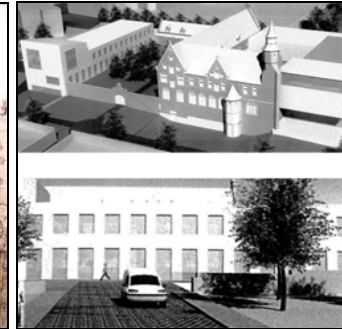
Driemaandelijks Tijdschrift - 24 - Jaargang 7 - nr. 1 - maart 2010

02

04

06

12

17

22

- 02. Schilder-docent Jan Hodru
- 04. Middeleeuws handelsverkeer
- 06. Uitbreiding Kartuis, een blok teveel
- 12. Jaarboekpresentatie - nieuwjaarsreceptie
- 14. Honderd jaar patrimoniumzorg
- 17. Intrigerende vondsten bij Kloosterhotel
- 20. Opgravingen slachthuis bij de Dijle-oever
- 22. Excursie 'de groene rand Brussel'

Wie in de Stedelijke Academie - toen nog gelegen in de Vanderkelenstraat, in het voormalige Sint-Ivocollege – zich langs de staatsietrap naar de leslokalen begaf zal zich op de eerste tussenverdieping een immens groot schilderij (200x300cm) herinneren waarop een jonge man is afgebeeld, die in een weids landschap zit te mijmeren bij een kudde varkens. Hij had samen met zijn hond beschutting gevonden tegen de brandende zon in een met takken en stro geknutselde hut.

De jonge man zag er uitgeput en moedeloos uit. Het schilderij herinnert de toeschouwer aan de parabel van De Verloren Zoon (Lucas, 15-21). Maar aan de symboliek van deze voorstelling met het hoofdmotief waar de boetvaardige zondaar zich uiteindelijk onderwerpt aan de wil van zijn vader, die hem zijn misstap vergeeft, wordt hier niet aan herinnerd. De schilder vond meer dramatiek in een eigen visie, dan wel in het vervolg volgens het verhaal van de evangelist Lucas. De schilder van dit meesterwerk is Jan Hodru.

Jan Hodru, 1870-1932, een geboren Leuenaar, was reeds op vroege leeftijd in de leer gegaan bij Constantin Meunier (1886-1889), die hem als karaktervolle schilder voorging. Na zijn studies in Leuven meldde hij zich in Vilvoorde in het atelier van Jean-François Portaels. Die had zijn opleiding doorgemaakt bij diens schoonvader, hoofdzakelijk bekend en gewaardeerd als portrettist nl. François Joseph Navez. Hier leerde Hodru de knepen van het vak van portretschilder, wat hem later sterk van nut zal zijn. In 1890 neemt hij deel aan de Godecharleprijs waar hij in 1893 als laureaat wordt gehuldigd.

In hetzelfde jaar wordt hij benoemd tot leraar-tekenen aan de kunstacademie van Leuven. Van zijn leerlingen verwachtte hij een strenge discipline, zoals hij dat bij zijn meesters geleerd had en kwam zo over als een veeleisende leraar. Voor zijn beste leerlingen was hij haast strenger dan voor de minder begaafden van de klas maar toch besteedde hij zijn beste energie om ook dezen te motiveren en te kneden met het doel een goede toekomst voor te bereiden.

Zijn taak als leraar was voor hem een opdracht, waarvoor hij zijn eigen productie opzij zette.

De dankbaarheid en achting van zijn leerlingen was zijn belangrijke voldoening, maar tegelijk moet men betreuren dat zijn functie als leraar een rem betekende voor zijn eigen werk. Wat hij dan wel produceerde getuigt van een kunstenaar die de meest zakelijke onderwerpen voorstelde in een sfeer van gemoedelijkheid, die nochtans de romantiek oversteeg naar een realistische kijk.

Zijn naaste omgeving boeit hem, maar we vinden hem ook buiten Leuven, in steden waar hij de stilte van kerkinterieurs en begijnhoven penseelt. Aan de kust is hij gefascineerd door de sfeer van de vissershaven en vergaapt zich aan de macht van het eeuwige golvenspel van de zee.

Hodru vond ook een dankbaar onderwerp in zijn stadsgenoten, die zich door hem lieten penselen. Er mocht van Hodru meer verwacht worden, was het niet dat zijn overlijden in 1932 aan zijn carrière een vroegtijdig einde zou stellen. Met de grootste voldoening mocht hij terugblikken op de didactische opdracht: de jongeren de weg te wijzen naar het succes dat hem niet ten volle werd gegund. De overbezorgdheid veroorzaakte een rem op zijn eigen werk.

Het zou een boeiende opdracht zijn de volledige inventaris op te zoeken van zijn oeuvre dat niet alleen in de collectie van het museum vertegenwoordigd is met zeven werken, maar zeker ook in de particuliere collecties zal aanwezig zijn met schilderijen en tekeningen. Het zou interessant zijn te vernemen hoeveel van zijn werken nog aan de muur hangen bij hun eigenaars.

We mogen gerust stellen dat het werk van Jan Hodru tot het beste mag gerekend worden in het Leuvense kunstpatrimonium.

In een brief van 29 december 1933 smeekte de weduwe van Jan Hodru het stadsbestuur om het schilderij de Verloren zoon te willen aanschaffen. Het werd haar gegund. Burgemeester Claes verkreeg van het college dat het werk voor een prijs van tienduizend frank werd aangekocht.

Het prijkte sindsdien op de trapzaal van de academie waar zijn schepper gedurende achttien jaar zijn beste krachten had gewijd aan de vorming van zijn leerlingen.

Tot ca.1100 was Leuven niet veel meer dan een agrarische nederzetting, beschermd door een burcht van de graven van Leuven. Eén van hen, Godfried met de Baard, verwierf in 1106 de prestigieuze titel van hertog van Lotharingen. De bescherming van een burcht in een periode van vele lokale oorlogen en het prestige van de plaatselijke landheer boden groeimogelijkheden voor Leuven. Vanaf de 12de eeuw kreeg de nederzetting stedelijke allures. Zij ontwikkelde zich tot een regionale markt met gespecialiseerde markten en verkoophallen, waarvan de oudste de broodhalle is. Er werd in de stad munt geslagen en tol geheven.

Ca. 1150 werd de prille stad, ongeveer 60 ha, omweld met een stevige stenen muur en versterkte poorten. Delen van deze muur zijn nog altijd zichtbaar aanwezig in het historisch stedelijk landschap, o.a. in het stadspark.

De gunstige ligging van de stad op het kruispunt van de handelsweg en de Dijle was eveneens een niet te onderschatten meerwaarde voor haar economische ontplooiing. De Dijle was in die tijd stroomafwaarts pas bevaarbaar vanaf Leuven. Stroomversnellingen veroorzaakt door een geologische drempel ter hoogte van het Groot Begijnhof waren daar niet vreemd aan.

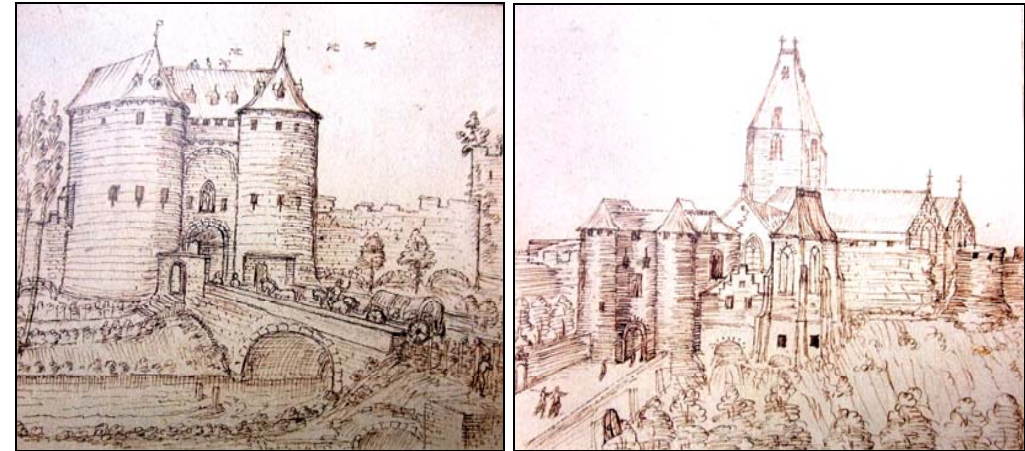

Naast de Vismarkt lag de 'Craenendonck', met hijskranen voor de overslag van goederen. (M)

Leuven was dan ook een geschikte overslaghaven voor goederen zoals hout, wijn, kalk en graan aangevoerd uit het Hageland en uit een deel van het zeer vruchtbare Haspengouw. Alleen Zoutleeuw, waar de Kleine Gete stroomafwaarts bevaarbaar werd, bood enige concurrentie als inscheephaven van hogergenoemde Haspengouwse producten. Vanuit Leuven bereikten deze goederen, via Dijle, Rupel en Schelde, Mechelen en Antwerpen, eveneens opkomende regionale markten. Goederen uit Zoutleeuw bereikten beide regionale markten via Gete en Demer. Vanaf Werchter deelden de Zoutleeuwse schippers met de Leuvense schippers de Dijle.

Vanaf de 13de eeuw zal een nieuwe handelsweg, de Keulse route, een grote rol spelen in de economische ontwikkeling en bloei van het middeleeuwse Leuven. Tijdens de 12de eeuw ontwikkelde Brugge zich tot het grootste internationaal commercieel knooppunt van Noordwest-Europa. Brugge had o.a. intensieve contacten met Keulen van waaruit de uit Brugge aangevoerde producten verder hun weg vonden naar het rijke Rijnland, het Duitse hinterland en zelfs verder op naar Krakau en Kiew. Vanaf ongeveer 1150 verkozen steeds meer Keulse en Brugse kooplieden te reizen over land i.p.v. de omslachtige Rijnroute te gebruiken.

De nieuwe landroute liep over Gent, Aalst en Brussel. Vanuit Brussel waren er twee mogelijkheden. Ofwel reisde men verder naar Keulen via Leuven, Tienen, Zoutleeuw, Sint-Truiden, Maastricht en Aken. Ofwel nam men naar Maastricht een meer noordelijke weg via Vilvoorde, Haacht, Zichem, Diest en Hasselt.

De Biestpoort en de Sint-Michielspoort telkens de veldzijde. Beide poorten waren een vertrouwd beeld voor de vele kooplieden van en naar Brugge en Keulen. *Cockx en Huybens, Leuvense Prentenatlas, p. 45 en 50, uitgave van het GOKLO,*

De aanwezigheid van de vele internationale kooplieden langs deze transitoroute, naast de Hansazeevaart wellicht de belangrijkste handelsweg van Noordwest-Europa, stimuleerde in de Brabantse steden de vervaardiging van goederen i.z. kwaliteitslaken, toen het product bij uitstek van het internationale handelsverkeer. Mettertijd gingen verschillende steden, gelegen langs de Keulse route, actief participeren aan de internationale handel.

In de periode 1271-1278 wordt er in Engeland melding gemaakt van Leuvense inkopers van wol en verkopers van laken. In 1260 zijn Leuvenaars actief in Vlaanderen en exporteren zij hun laken naar Parijs. De Leuvense handschoenen waren bij de hovelingen in heel Europa zeer gezocht. De kooplieden reisden eveneens naar de internationale jaarmarkten van Vlaanderen en Champagne. Italiaanse kooplieden, talrijk aanwezig op laatst genoemde jaarmarkten, brachten het Leuvense laken naar Zuid-Europa. Het vond zijn afzet in Italië, Spanje, Noord-Afrika en Constantinopel.

Leuven en Mechelen werden in Brabant de leidende lakensteden. Tienen, Zoutleeuw, Zichem, Aarschot en Diest waren eerder kleine productiecentra.

De internationale kooplieden op weg naar Keulen kwamen de stadskern binnen via de Biestpoort (Brusselsestraat, ter hoogte van het Handbogenhof) en verlieten de stad via de Sint-Michielspoort (Hoelstraete nu Tiensestraat). Brusselse- en Tiensestraat maakten deel uit van de Keulse route, een van de drukste handelswegen in Noordwest-Europa.

Waarom onze inbreng?

Nadat de laatste monniken vanaf 2004 de Kartuisersite, gelegen tussen de vesten en de Bankstraat in Leuven, verlieten, werd deze verkocht aan de Katholieke Universiteit Leuven. Tot vandaag was het stil rond deze site. Recent werden de nieuwe plannen van de bouwheer KULeuven bekend gemaakt en kon men zich een beeld vormen van het nieuwe project.

Het LHG wordt in deze context door vele Leuvenaars om zijn standpunt gevraagd over de nieuwe plannen. De Kartuis, werd door het Leuvens Historisch Genootschap, in 2004 reeds uitgekozen als waardevolle site in Leuven, om als eerste te bezoeken. Over de ontstaansgeschiedenis en de aanwezigheid van de Kapucijnen en nog veel meer, verwijzen we graag naar het artikel in onze LHG-Nieuwsbrief van Jaargang 1 nr.2 - okt 2004, *Site-bezoek 'De Kartuis van Leuven'*.

Onze uitgebreide voorbereidende bezoeken, studie, documentatie en foto-inventarisatie (zie boven), gemaakt in 2004 naar aanleiding van deze rondleiding, helpen ons vandaag gelukkig bij het beoordelen van de nieuwe plannen. We doken daarom terug in het verleden, vergeleken vele kaarten en documenten en informeerden bij verschillende betrokkenen.

Het verduidelijken van een aantal visies beoogt een aangepaste juiste herbestemming mee te bijveren, welke rekening houdt met de authenticiteit en ziel van de site en het vakkundig integreren van 'beperkte' en aanvaardbare hedendaagse toevoegingen. We leggen uit en gebruiken daarvoor de simulaties en info afkomstig van de website www.reddekartuizerij.be, aangevuld met informatie van de opdrachtgever en de inhoud van het Advies van het Agentschap R-O Vlaanderen, dat werd omgezet in een beslissing van de Stad Leuven op 26 januari jongstleden.

De bestemming, basis van elk stedenbouwkundig attest, is niet aanwezig op plannen

Het ingediend project omvat naast het hernemen van het overgebleven kloosterdeel en de afbraak van de nieuwe kapel, het inbouwen van de overgebleven gebouwen met drie bouwvolumes aan drie zijden. Een nieuwe bovengrondse parking in de toegangsreef en een ondergrondse parking, bereikbaar via de Kartuizerstraat (samen ca. 100 plaatsen) vervullen het geheel.

Eén van de belangrijkste punten bij herbestemming van religieuze sites is juist de duidelijk uitspraak over de nieuwe en/of verruimde bestemming. Een tweede element dat daaruit dan voortvloeit is de juiste vormelijke vertaling ervan. Beide zijn in deze volgorde wezenlijk onderdeel om een gefundeerd oordeel te kunnen vellen.

Welke de bestemming is, is op de plannen bij de aanvraag van het stedenbouwkundig attest niet gespecificeerd en in de beslissing niet terug te vinden. Een beoordeling van een site louter op basis van volumes zonder bestemming geeft geen houvast en is daardoor een onwettelijke attest. De bouwheer vraagt hier zonder meer een goedkeuring voor een bepaalde vorm-maximalisatie. Men zal dan zoals schijnbaar gewild de bestemming en invulling ervan verder onderhandelen. Men vraagt zonder meer enkel een functionele vormuitbreiding zonder details, en dit voor een functionele herbestemming, die men dan niet specificeert op de plannen. Weloverwogen, maar onvoldoende, en bij nazicht van het dossier op de stadsdiensten klopt dit ook. Spijtig, want via info van de eigenaar vernemen we in een document een voorstel van een zinvolle invulling. We citeren:

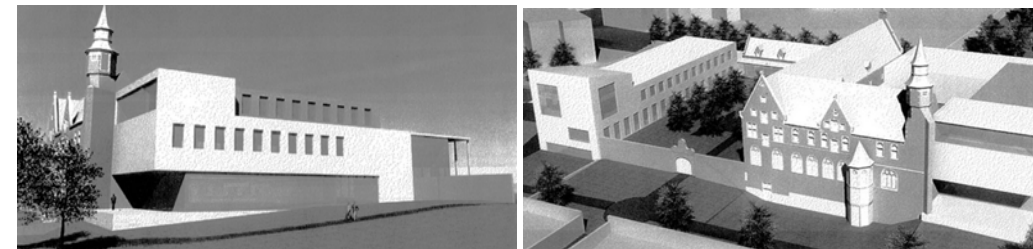
Het uitbreidingsproject met drie nieuwbouwvleugels en de ziel van de site

De stad Leuven heeft zonder meer het ingewonnen advies van het Agentschap R-O in een beslissing omgezet. Dit advies van R-O Vlaanderen aan de gemeente is verwarrend en ook tegenstrijdig. We citeren uit het eerste deel van het advies waarin ook het LHG zich goed kan terugvinden.

(Op blz. 4.) ... .vlg. Onroerend Erfgoed (behorend bij het Agentschap) is de omschrijving van het herbestemmingsproject in het dossier echter te summier om de impact op de gebouwen en de site te kunnen evalueren. Bovendien zijn de gevolgen van de herbestemming op de verkeersafwikkeling, het gebruik en de beleving van de site onvoldoende gekend...

*...in de aanvraag die voorligt is de nieuwbouwoppervlakte echter te groot in vergelijking met de bestaande historische bebouwing.. Eventuele nieuwbouw is harmonisch te integreren in de site, i.v.m. bouwhoogte, volumes, gabariten, dakhellingen, architecturale maatvoering, e;d.. De huidige in plan aangegeven **NIUWBOUWVOLUMES** in dat opzicht **TE ZWAAR en DOMINANT** ten opzichte van de bestaande gebouwen.*

(nota LHG: deze erg duidelijke beoordeling sluit aan bij de beoordeling door het LHG)

... het nieuwbouwvolume op de plaats van de vroegere kerk (volgens de maximale vroegere funderingen) kan worden toegestaan, MITS het VISUEEL ONDERGESCHIKT blijft aan de bestaande gebouwen.

(nota LHG: een goede uitgangspunt, maar spijtig dat het kerkvolume in het nieuwe project aan de westzijde over de vroegere grens heen gaat en domineert. De verdwenen kerk zal best, om de ziel van de site niet te verliezen, als bestemming een reminiscentie hebben van de karakteristieke functie en betekenis van de Kartuizerij als plaats van ontmoeting, afzondering en stilte.

... de voorlopige kapel uit 1921 kan worden afgebroken en vervangen door een nieuwbouwwolume... deze oppervlakte van de nieuwbouw mag de bestaande oppervlakte niet overschrijden.... en wordt begrensd door de bestaande muur (begin 16de eeuw).

(nota LHG: een gelukkige beslissing, want het ingediende nieuwbouwwolume in het project gaat hier verder tot in een deel van de huidige dreefzone en wordt daardoor overdreven groot. Ook de muur verdween in het project en de simulatie met de reeks nieuwe kolommen herleidt de ervaring van een kloosterconcept in de dreef tot een beperkt zicht op de nog bestaande puntgevel van de dwarsvleugel van het klooster.)

Het nieuw gepland volume op de vroegere kerk, afgebroken in 1798, is groter in lengte dan de vroegere kerk en het nieuw gepland volume op de bestaande kapel, groter uitgewerkt door een bijkomende nieuwe uitsprong in de dreefzone, en maken samen dat dit nieuwe 'eigenzinnig en prestigieus' L-vormig geheel de bestaande kloostervleugel grotendeels doet verdwijnen en verdwingt.

In die zin is het huidige voorstel (massaplan) architecturaal een stap te ver. Het ganse L-vormig volume, kerk en kapel, doet de kartuizerij hier verschrallen en verminkt de dreef. Het voorbehoud van een stukje 16de-eeuwse muur te bewaren in het advies kan dit niet goedmaken.

Daarenboven heeft het voorliggende ontwerp betreffende de overgang tussen oud en nieuw, integratie van materiaal, textuur en het schaalaspect geen verdienste en dient daarom herdacht te worden. (in het advies van de overheid bindend gesteld)

Voorbeelden waarbij een overgebleven patrimonium zorgvuldig aangevuld wordt met een eigentijds volume zijn er genoeg. Een goed voorbeeld is de vernieuwing van de Bibliotheek van de KULeuven in de Croy-laan, waar men nauwelijks de nieuwbouwingrepen ervaart. Ook de uitbreiding van de Brigitinnenkerk in Brussel is een voorbeeld hoe oud en nieuw zich samenvoegen. Een puike overgang is het aanvullen van de Universiteitshallen met een nieuwe inkompartij in de Krakenstraat.

De Kartuizerij met binnentuin en kloostertuin, totaalconcept van rust en stilte

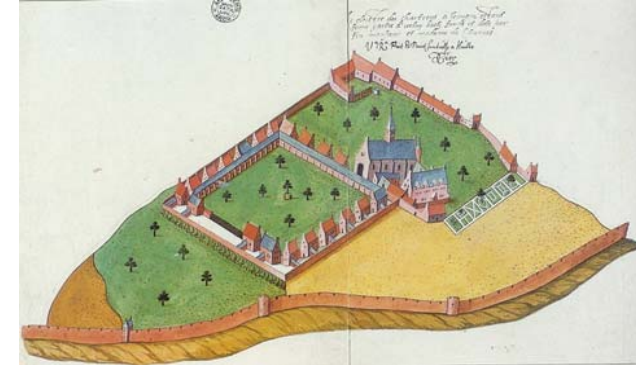

De prent uit *Louvain Monumental* van deze site is zeer leerzaam. Ze geeft in grote lijnen de gebruikte typologie en karakteristieken van de Kartuis-opstelling (cfr. Pavia) weer.

De (verdwenen) aparte cellen van de Kartuis liggen rondom een omsloten binnentuin en staan door middel van een toegangsdeur in verbinding met de Kapel. Deze vroegere binnentuin, nu het Mariapark, bij vrome Leuvenaars bekend als 'het Grotteke', is gelukkig als wezenlijk element van een stille groene plek van de site, door de vroegere bescherming, overeind gebleven.

Door in het project de moestuin grotendeels te bebouwen (zie verder in dit verhaal) wordt deze bescherming als landschap overtreden. Een opdracht is het om deze stille landschappelijke parkfunctie te bewaken.

Om dit mee mogelijk te maken kunnen site-vreemde functies, zoals, publiekgevoelige diensten, administratie, drukke activiteiten, e.d. deze rust verstoren en letterlijk en figuurlijk de site 'inpalmen'. Het 'vage' project negeert deze eis.

Een kartuizerssite, ommuurd en omgeven door open ruimte.

De tekeningen van de vroegere site verduidelijken dit wezenlijk kenmerk. Een ommuurde opstelling is hierin cruciaal, evenals de open ruimte tot aan de muren. Het wezenlijke kenmerk van een klooster of abdijcomplex, zoals de Kartuis, is net de ruimtelijke afbakening door ruimtelijke afzondering van het geheel ten opzichte van de omgeving.

De bestaande ommuurde opstelling, met de karakteristieke tuinmuur (zie illustratie uit de Atlas van de Croy), naar buiten doorbreken en het onzorgvuldig aanplakken van een nieuw volume, doet de karakteristieke opstelling teniet. De bestaande situatie en de nieuwe simulatie van het project geven deze breuk weer (zie illustraties).

Een dominant nieuw bouwblok in de omringende (moes)tuinomgeving vernietigt de belevingswaarde van en in de site en deze vanuit de omliggende bebouwing.

Dat de bestaande moestuin, eeuwenoud, als logische buitenruimte van de kartuis, ingepalmd wordt door een nieuw volume is tegen de morfologie van de site. Dit bijkomende nieuwe tuinblok veroorzaakt het verlies aan uitzicht en bezonning vanuit het eigen kloosterpand. (Zie simulatie LHG).

Daarbij komt nog dat de unieke 'hoge belevingswaarde' (vermeld in het structuurplan) voor de omliggende bewoners teniet wordt gedaan, en ingaat tegen het duidelijk vermeld gegeven van het bindend structuurplan van Leuven, namelijk de 'hoge belevingswaarde' van deze plek te behouden en daarom de ingrepen 'te beperken'.

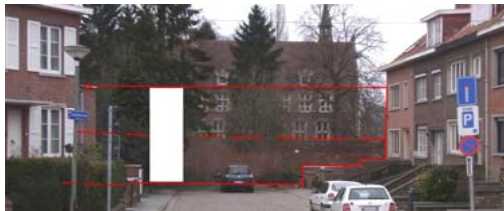
Door de nieuwe moestuin-bouwblok verdwijnen letterlijk de beschermde 'stadsgezichten' vanaf de vesten.

Het herkenbare stadsgezicht van de Kartuis vanuit de vesten is reeds vroeger aangetast, maar door de Kartuizerstraat nog deels overeind gebleven.

Oorspronkelijk was het zicht zelfs onbelemmerd vanuit de vesten (zie tekening J. Halfnants, 1949). Door het nieuw kantoorachtig volume pal voor het overgebleven gedeelte van de Kartuis te plaatsen, verdwijnt het karakteristieke uitzicht en blijft nog een fragment van het torentje over. In

het advies staat dat (blz. ... de kroonlijsthoogte van de moestuin vleugel moet overeenkomen met de bijbouw 'Compactusvleugel'... Een onvoldoende afzwakking, vanuit het advies/beslissing, rekening houdend met onze voorgaande bedenking dat er niet mocht gebouwd worden in de open ruimte, ook niet in deze moestuin.

Het open stadsgezicht op de Kartuis vanaf de vesten rond '50 en het voorstel vandaag.

Het beschermd stadsgezicht op de Kartuizerij, aan de ingang van de dreef vanaf de vesten, verdwijnt door een in het project gepland gebouw (Zie simulatie -LHG).

Het open stadsgezicht op de Kartuis vanaf de ingang dreef en simulatie nieuw projectvoorstel Van het derde stadsgezicht, vanuit het park aan de kapelzijde, blijft na de afbraak van de kapel en de vervanging ervan door de nieuwe vleugels (vroegere kerk en kapel) enkel nog een schim van de Kartuizerij over (kopgevel en dienstgebouw).

Een verkeersaanpak met een dominerende parkeervulling

In het advies/beslissing van de overheid stelt men eerst dat ...door de summiere omschrijving van het project de gevolgen van de verkeersafwikkeling onvoldoende gekend zijn ...

Het eindadvies is dan weer verrassend ....gesteld kan worden dat 33 parkeerplaatsen in de Sint-Franciscusweg (dreef) bovengronds mogelijk zijn en ... dat 68 parkeerplaatsen in de twee ondergrondse verdiepingen (in het nieuwe moestuinblok) aanvaardbaar...

Het moet haalbaar zijn om op deze rustige plek en op de toegangszone een beperking van autoverkeer te voorzien. Een goed voorbeeld is de Begijnhofsite aan het Spaans Kwartier, (eigendom van de KUL), waar op een discrete manier de noodzakelijke parkeerruimte op voetafstand van de bebouwing onder de vorm van open standplaatsen, onzichtbaar in het groen, zijn aangelegd. Idem voor de Bibliotheek van Arenberg van de KULeuven.

De geplande ondergrondse parking, bereikbaar vanuit de Kartuizerstraat, is een gevolg van een overladen project, waardoor men deze parking nodig heeft, met alle schadelijke gevolgen vandien. Vroeger stonden er enkele wagens van de paters.

Besluit

De stad Leuven heeft in haar **structuurplan** duidelijk gesteld dat deze site in Leuven een hoge belevingswaarde heeft en beperkingen heeft voor verdere aanpak. Dit bindend structuurplan getuigt van een juiste visie, die echter door de bouwheer/overheid zelf niet gevolgd wordt en daarom ook geen draagkracht heeft, en als zodanig ook een vernieuwde aanpak en uitwerking vereist. De recente uitspraak van Brusselse bouwmeester O. Bastin is ook hier te overwegen .... *Een goede architectuur is gebaseerd op breed gedragen keuzes*.

Het advies en omgezette beslissing van de overheid/stad is **TEGENSTRIJDIG** in een aantal elementen en is een staaltje van flexibel 'dubbeldenken'.

(op blz.5.) .. de voorlopige aanvraag is **STRIJDIG** overeenkomstig artikel 4.3.3 uit de Vlaamse Code Ruimtelijke Ordening met de hoger aangehaalde direct werkende normen uit het beleidsveld Onroerend Erfgoed... (even verder) ... **MAAR** er kan worden **AFGEWEKEN** van stedenbouwkundige voorschriften voor zover de betrokken handelingen **GUNSTIG** worden **GEADVISEERD** vanuit het beleidsveld erfgoed ... (en nog even verder) ... de inplanting van de bestaande en nieuwe gebouwen zijn **HAALBAAR**, ... en dat de **DRAAGKRACHT** van het perceel **NIET OVERSCHREDEN** wordt daar de bebouwde oppervlakte beperkt is in relatie tot de groene niet bebouwde ruimte in dit stadsdeel.

De vraag kan gesteld... indien een private eigenaar dergelijke volumes in en tegen de Kartuis, met de eraangekoppelde verkeersafwikkeling, zou voorstellen, of dan ... de beoordeling door de diensten (?) dezelfde zou zijn?

Een universiteit heeft immers naast haar hoofdopdracht ook een maatschappelijke opdracht om voorbeeldige herbestemming van een kloostersite uit te werken eerder dan een dominant nieuwbouwproject met een annex van een overgebleven kloosterdeel en dit ook voor de omwonenden aanvaardbaar te houden.

De omwonenden hebben na kennis genomen te hebben van het uitbreidingsproject een website opgezet met hun eigen informatie. www.reddekartuizerij.be.

Naar jaarlijkse gewoonte vond de presentatie van het jaarboek plaats met de nodige luister. Een evenement dat heel wat meer in zijn mars had dan het uitwisselen van nochtans welgemeende wensen voor een voorspoedig jaar.

De kapel van de Romaanse poort zat afgeladen vol voor een happening die aandacht schonk aan 100 jaar patrimoniumzorg. Reeds bij het binnenkomen werden de aanwezigen verwend door de speciaal opgezette tentoonstelling van kunstschilder Philippe De Smedt.

De presentatie van de avond werd met verve waargenomen door Bert Juvéyns. Na een algemene inleiding door onze onvermoeibare voorzitter Paul Reekmans, gingen we over tot de orde van de dag: met een korte evocatie van enkele bijdragen uit het jaarboek 2009.

Leo Galicia gaf een overzicht van de armenzorg en de caritatieve instellingen tot aan het einde van het Ancien Régime, naar de tekst van François Doms, gespijsd met wilde verhalen van de Gasthuizusters.

Na een gesmaakt en erg ingeleefd poëtisch intermezzo gebracht door Guido Cloet, medewerker van de universiteitsbibliotheek, gaf Godelieve Vanzavelberg, lid van de Heemkundige Kring Libbeke een verhaal over de ijskelders: een onderwerp waarover zij zonder moeite een avondvullend programma kan opzetten.

Een tweede poëtisch tussenstuk leidt ons naar een evocatie, door Paul Reekmans, van een liederlijke 'bourgeois-gentilhomme' Adolphe Everaerts en het 'Frascati-theater' aan de hand van weinig bekende anekdotes die ons moeiteloos in een 19e- eeuwse sfeer brachten.

In de puurste 'commedia dell arte'-stijl werden we hierna vergast op een sobere, geactualiseerde en erg doorleefde vertoning door Toneel Vier: "Kissebisse". Dit toneelstukje dat natuurlijk handelde over "...die één die wil een ander, maar die ander wil die éne niet..." vormde een levende evocatie van de sfeer van het Leuvens Frascatitheater.

De verschillende medewerkers van de het jaarboek, zoals de artikelschrijvers Jacques Halflants, Gerard Vanderbeken en Jan-Baptist Bosselaers werden samen met de layoutploeg, de tekstbegeleiding en realisatie van het drukwerk in de bloemetjes gezet.

Het orgelpunt van de avond was de uitreiking van de oorkonde. Het was ons meer dan een genoegen het 'monument' Rik Uytterhoeven te eren in de persoon van zijn lieve echtgenote Yvonne Lambert, die zelf ook nog steeds actief is in het verlengde van zijn geestelijke erfenis.

De voorbije jaarwerking 2009 met de vele initiatieven en acties werd door Ramon Kenis met de nodige illustraties opgefrist. De toekomstplannen voor 2010 werden ontvouwd waarbij we de publicaties zoals de tijdsband van de Leuvense geschiedenis, de heruitgave van momenten uit de *Louvain Monumental* en de *Gids van Oud Leuven* van Marcel Peeters mogen verwachten.

Ondertussen was de avond al ver gevorderd en was de lucht bijzonder droog geworden. Met een glaasje in de hand werd nog wat nagekaart en zo is het vuurwerk voor LHG 2010 afgeschoten. We wensen alle leden een vruchtbaar jaar! Met een kaart uit 1899 waarop de verschillende universitaire colleges werden aangebracht door architect Victor Lenertz ging iedereen tevreden naar huis. Met dank aan alle aanwezige leden en medewerkers.

Zicht op Leuven vanaf de Luibank met centraal het stadshuis, St.-Pieterskerk en St.-Jakobskerk.

Bij de voorstelling van het jaarboek van 2009, in de kapel van het historisch gasthuis in Leuven, op die memorabele dag van 22 januari jl., namen we de gelegenheid waar om iedereen eraan te herinneren dat honderd jaar geleden – in 1910, in Leuven een vereniging werd gesticht met het doel de aandacht te vragen voor het onroerend erfgoed. Plots werd men zich bewust van een ingreep die het uitzicht van het stadscentrum ingrijpend zou wijzigen. De saneringsplannen van de Slachthuiswijk, waarbij een groot gedeelte van Leuvens middeleeuws patrimonium verdween om plaats te maken voor de Koning Albertlaan, (later Dirk Boutslaan), centraal uitlopend op de Sint-Pieterskerk doorheen een gore volkswijk.

Die vereniging kreeg de naam 'Kring voor Oudheidkunde, Geschiedenis en Kunst' met als ondertitel – **Comiteit Oud-Leuven**. Van bij de start kon het "Comiteit" (in het Frans Comité Vieux-Louvain) rekenen op de steun van de stad met vooraan burgemeester L. Collins en de prelaat van de abdij van Park Q.J. Nols. Ook de adel uit de omgeving bood zijn bescherming. Professoren van de universiteit, advocaten, industriëlen, bouwmeesters en architecten beloofden hun steun. De initiatiefnemer van de hele opzet en drijvende kracht was architect V. Vingerhoedt. Kunstenaars, zoals A. Delaunois, A. Van Elstraeten, O. Dierickx en Fr. Nackaerts werden aangemaand op hun eigen artistieke wijze het stadscentrum te vereeuwigen.

Dit lofwaardige initiatief vond zijn oorsprong in het buitenland, hoofdzakelijk in Engeland en Frankrijk waar men in dezelfde gedachtengang reeds meerdere soms bedreigde monumenten en sites een nieuwe toekomst verzekerde.

Eindelijk aanvaardde men toen – honderd jaar geleden – de noodzaak om dringend maatregelen te nemen. Niemand kon vermoeden dat enkele luttele maanden later, in augustus 1914, niet alleen het centrum van Leuven ten prooi zou vallen aan de hysterische woede van de Duitse keizerlijke troepen. Ook het Comiteit Oud-Leuven stierf een stille dood, hoewel op veel niveaus gevochten werd voor het behoud van de eerbiedwaardigheid van de monumenten die geteisterd waren.

Bij de heropbouw en bij de dringende restauratiewerken lieten sommige leden van het Comiteit zich niet onbetuigd en besteedden er hun beste krachten aan. De namen van kanunnik Lemaire en architect Vingerhoedt vindt men steeds in de voorlinies van de heropbouw en bij de aanpassingen, zoals het boeiend verhaal van het *Schermblok* dat de verbinding moest maken van Statiestraat met de Grote Markt, dat weldra in een beslissend stadium zal treden.

Ongeveer hetzelfde zicht vanaf de Luibank, anno 2010, verdwenen door de volgebouwde stad.

In 1960 nam het bestuur van **de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en Omgeving (GOKLO)** de fakkel over, wijl er intussen een tweede oorlog gewoed had, die haast evenveel schade had berokkend als de eerste. Opnieuw moest rekening gehouden worden met heropbouw en restauraties zoals in het Interbellum.

Jaar na jaar moest het bestuur zich schrap zetten om herhaaldelijk in te grijpen of te melden waar zaken fout liepen. Op de hele periode van 1960 tot 2000 werden meer dan vijftig opmerkingen gemaakt en klachten ingediend binnen het gebied van de stad. Maar GOKLO noteerde ook rond de zeventig klachten in de omringende gemeenten voor slordigheden bij het onderhoud van monumenten. Voor Leuven citeren we twee dossiers die GOKLO op het actief mocht schrijven.

Tolhuizen gered door GOKLO (archief LHG)

J.P. Devos en voorzitter GOKLO H. Carnoy

Het bestuur kon beletten dat de Dijle in het stadscentrum overweld zou worden en de tolhuizen aan de Brusselsepoort bleven door onze bemoeiingen overeind. Er werd bedongen dat de skyline van het historisch centrum binnen de eerste ringmuur beperkt zou blijven tot vier verdiepingen, waarmee streng rekening gehouden werd.

Daartegenover moesten we toestaan dat de Vismarkt op de schroothoop terecht kwam en dat de beide tolhuisjes aan de Tiensepoort opgeofferd werden aan het drukke verkeer. In een speciaal artikel zullen we al deze items binnenkort publiceren met de al-of-niet gunstige resultaten. GOKLO realiseerde tal van wetenschappelijke artikels, eerst in de Mededelingen, later in de Jaarboeken en tenslotte in de Tijdingen waar ook de uitnodigingen voor de vele excursies - 80 bezoeken van 1961 tot 2001 - werden aangekondigd.

Veertig jaar later, december 2004, heeft die vereniging de verjonging ondergaan met een overstap naar **het Leuvens Historisch Genootschap (LHG)**. De vijftigste verjaardag van de GOKLO heeft men niet afgewacht om een koninklijk additief aan te vragen. Onder de nieuwe naam Leuvens Historisch Genootschap werd de vereniging voortgezet en nam ze de opdracht aan om de fakkel brandend te houden en waakzaam te blijven. Het Genootschap analyseerde, tekende met meer technische en historische ondersteuning de situatie op en kaartte vele dossiers aan.

We noemen er enkele: het integreren van het kenmerkend restant van het Weeshuis in de F. Lintsstraat, de aandacht voor stadsgezichten zoals de Predikherenkerk in de Ratemanspoort, het behoud van het nu verdwenen pand de Mèvrignies, het valoriseren van de site Van Humbeek-Piron, de herwaardering van het modernistisch zwembad tussen de Tienesestraat en het Hogeschoolplein, het behoud van de huizenrij-kloosterpand Ramberg, het bewaren van 'het Pleintje' in de Vanden Tymplestraat, het inpassen van het nieuw Barbaracomplex in het historische centrum, aandringen op de gemiste volledige archeologische opgravingen, het aanbevelen voor archeologisch onderzoek op het Fochplein (weltra Sint-Pietersplein?), het herzien van het plaatsen van een Contiusorgel in de Sint-Pieterkerk, de patrimoniumzorg voor het behoud van het Landbouwinstituut en tuinpaviljoen (Minderbroedersstraat), medewerking aan de info rond de herbesteding van de Sint-Jakobskerk, tegen de afbraak van het brouwerijpand Vrieslandt, de aanbeveling voor herbesteding op maat voor de Kartuis en de opvolging van de recente mysterieuze vondsten in 's Hertogeneland rond het Kloosterhotel en bij de heraanleg van de geplande Dijleterrassen.

Het langzaam volledig ontmantelen van de stadsdiensten rond archeologie en monumentenzorg lag aan de basis van een nieuwe onafhankelijke geïnteresseerde groep van medewerkers binnen het Genootschap. Ondanks de realiteit dat de stedelijke overheid niet bij machte blijkt te zijn deze zorg op zich te nemen blijven we hopen dat ooit de uitbouw van een broodnodige stedelijke monumentenzorg en een dienst voor archeologie terug een feit zal zijn. Ondertussen vullen we als vrijwilligers onbetaald dit grote gat een beetje op.

Het project uitbreiding van het Kloosterhotel.

Plan Jobard met aanduiding gebouw behouden (rood) en nieuw (blauw)

Behouden gevel midden, nieuwe gevels links en rechts, met parking

De vrijgekomen terreinen van de voormalige ziekenhuizen ter hoogte van de O.-L.-Vrouwstraat, tegenover de Predikherenkerk werden door het Kloosterhotel in eigendom genomen.

Het terrein naast het bestaande hotel tot aan de om de hoek gelegen gesloten bebouwing van deze straat werd opgekuist en ontmanteld met uitzondering van één waardevol pand, dat behouden werd. (zie illustratie, plan Jobard, 1825 met aanduiding van het te behouden gebouw en de nieuwe gebouwen, gepland in 2010).

Het nieuwe plan voor de uitbreiding van het hotel voorziet in een lint van bebouwing en integreert zich in de omgeving en op schaal van het bestaand waardevolle gebouwengeheel, voorheen van de Gasthuiszusters Augustinessen met het vroegere huis Morillon, raadgever van Keizer Karel.

Belang van Archeologische opgravingen in deze site.

Zicht op vrijgemaakte hoek (links) met de opgravingen zich situeren

In de zone van de ondergrondse garages werden de voorbije weken archeologische onderzoeken verricht door een archeologisch team en begeleid door de Vlaamse Overheid Ruimte en Erfgoed (vroegere VIOE).

Het LHG schreef naar aanleiding van binnengekomen vragen en melding van vondsten een brief aan de stad Leuven en aan de overheid om zijn bevindingen ter plaatse te toetsen. Ook om meer inlichtingen te krijgen over het verloop van de onderzoeken in deze toch wel belangrijke site voor de Leuvenaars.

Op 11/03/2010 ontving het LHG een hoopgevend en gefundeerd antwoord van de Vlaamse overheid, Ruimte en Erfgoed, over het verdere verloop, dat we graag citeren (samengevat) : *...dat in 2007 reeds de noodzaak van archeologisch onderzoek opgenomen werd in de zorgplicht van de eigenaar als bindende voorwaarde voor de vergunning die in februari 2008 werd verleend. Op 24 februari ging het onderzoek van start door de archeologen van de nv Monument Vandekerckhove. In overleg is het onderzoek opgedeeld in fasen. De eerste fase is begin maart afgerond en de tweede fase start in april.*

Eenzelfde brief, gericht aan de Stad Leuven, bleef tot heden helaas onbeantwoord!

Romeinse en middeleeuwse vondsten vroeger en ook nu?

De bezorgdheid van het LHG rond deze site dateert niet van gisteren. Op de Barbarasite insisterde het LHG ook om de belangrijkste zone (deel 2, ter hoogte van het Minderbroedersklooster, de Barbarakapel, het Godshuis, het Geuzenkerkhof, de Dijleoever zelf) archeologisch mee te onderzoeken, hetgeen niet gebeurde!

Het LHG kreeg zelfs dreigementen van de nv. Resiterra - in ons archief te consulteren - na onze aanbreng en vragen! We zullen daarom in de toekomst met nog intensere aandacht de projecten op o.a. gans 's Hertogeneland volgen. We spreken over het Janseniushof en de klinieksites, met onze voorgangers van het GOKLO, en wijlen Professor Mertens als onze leermeesters.

In het (Jaarboek XXI-1981, p.130-158) publiceerde GOKLO, voorloper van het LHG, in haar Jaarlijkse Mededelingen het uitgebreid artikel van D. Cramers en J. Van Impe over de Romeinse en middeleeuwse vondsten in Leuven ter hoogte van de Sint-Pietersklinieken. Op nog geen vijftig meter afstand van deze vroegere vindplaats worden vandaag grondwerken verricht en wordt over een diepte van minstens 2,50m grond weggehaald voor de aanleg van de parking van het Kloosterhotel. Vandaar de mogelijkheid om onderzoek te doen.

De toenmalige conclusies over het vroegere onderzoek (zie illustratie afb. 32) zijn duidelijk en tonen aan dat er mogelijk vergelijkbare resultaten zijn bij bevindingen vandaag rond nieuwe putten, muren etc.. Spannend! We citeren uit de tekst:

.... Wat Romeins Leuven betreft kunnen we enkel tot de volgende conclusies komen: ... op basis van de keramiek, die grote overeenkomsten vertoont met het gangbare materiaal in Tongeren en in mindere mate in Elewijt, kunnen we de continuïteit van bewoning vaststellen, gaande van de vroeg-Flavische periode tot in de eerste helft van de 3de eeuw. Dat juist op deze plaats sporen van Romeinse bewoning werden aangetroffen is niet verbazend. Hier kruiste de reeds lang veronderstelde, maar nog niet archeologisch vastgestelde baan Tongeren-Tienen-Elewijt de Dijle, die vanaf Leuven bevaarbaar is, ... en pleit de romeinse occupatie voor het strategische en economische belang van de site ....

Waterput -muurpartijen

werden na controle afgevoerd. Spijtig genoeg werden ook geen rondleidingen georganiseerd door de Stad Leuven zoals andere steden (Halle, Mechelen, ...) doen.

Het project in zijn context van de geschiedenis

De plek aan de binnenbocht van de Dijle, waar de archeologische proefsleuven gegraven zijn, ligt in het hart van de historische stad, op een boogscheut van de kerk en het latere middeleeuws centrum en heeft een rijke geschiedenis. Vandaar het belang van dit kort historisch verhaal.

Een publicatie van Mecenaz vzw, **Van Kalvermarkt tot de Layensplein**, 1990, behandelt de geschiedenis rond de Slachthuiswijk.

Het slachten met het kuisen en schoonmaken van dieren gebeurde eerst op straat en liefst aan het water, de Dijle. De beenhouwers en slachters concentreerden zich in de nabijheid van het water. Pas in 1746 was er in de Slachtstraat een slachthuis, eigendom van het ambacht. Een nieuw openbaar slachthuis van arch. J. Corthout was klaar in 1781 en zou tot in 1908 in gebruik blijven, tot er op de Capucijnenvoer een nieuw slachthuis kwam.

De Slachtstraat vertrok aan de Dijk kruising met de Brusselsestraat en liep door tot aan het vermelde slachthuis. Talrijke foto's geven een beeld van deze unieke middeleeuwse straat voor de afbraak en brand in WO I. Deze wijk strekte zich uit vanaf de hoofdkerk, de Brusselsestraat, de huidige Lei, de Vismarkt en de Mechelsestraat. Ook het middeleeuwse Vleeshuis, tegenover de Sint-Pieterskerk, dat diende voor het verkopen van het vlees, werd meerdere malen herbouwd en bestond tot aan de Eerste Wereldoorlog, toen het afbrandde. We vermelden ook de Moutmolen gelegen aan de ingang van het slachthuis (zie foto).

Door een sterk aangroeiend proletariaat tijdens de industriële revolutie en onaanvaardbare hygiënische omstandigheden kwam er rond 1903 een saneringsvoorstel om de Slachthuiswijk volledig te vernieuwen, samen met de drang om het stadscentrum te verfraaien. Twee projecten met twee visies stonden tegenover elkaar. J. Stubben, stadsarchitect in Keulen, koos voor een behoudsgezinde oplossing, terwijl E. Frische, stadsarchitect in Leuven, een totale vernieuwing voorstelde met een nieuwe brede laan. Dit laatste haalde het en samen met de afbraak van het vleeshuis werd begonnen met de ontmanteling van heel de achterliggende slachthuiswijk.

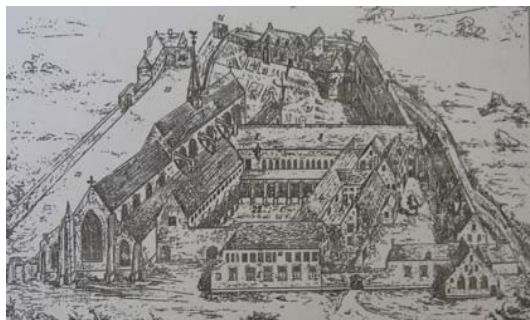
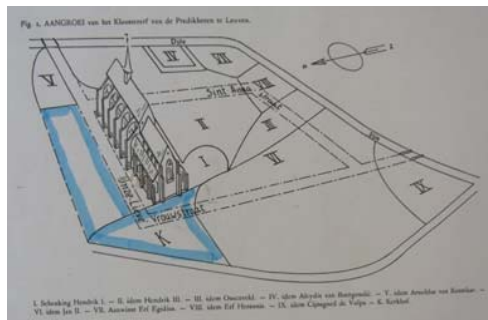
Ook rond dezelfde periode werd de Dijle, na de grote overstroming in 1906, opnieuw ingebed en werd de bocht ter hoogte van het mee af te breken slachthuis voor een betere doorstroming verplaatst.

De Eerste Wereldoorlog, die even later uitbrak, zou door de verwoestende brandstichting van de Duitsers na de oorlog het ganse saneringsplan versneld doen uitvoeren. De huidige situatie dateert van na '20.

Restanten van dit slachthuis zitten vermoedelijk onder de geplande Dijleterrassen, vandaar deze korte geschiedenis, waarover u nog veel meer kan lezen in een vroegere publicatie en tentoonstellingscatalogoog 'Van Kalvermarkt tot De Layensplein', te verkrijgen op het LHG-secretariaat. Het verhaal wordt vervolgd.

Nieuwe vondsten op 's Hertogeneland, verband met verblijf Hertogen?

Dat de eigendomstitels rond de verschillende grondpercelen (zie illustratie) , rond de later ontstane Predikherenkerk, gebouwd in 1234, duidelijk de aanwezigheid van de hertogen bevestigen, staat buiten kijf. Waar hier juist resten van de hertogelijke residentie zouden liggen wordt vandaag door nieuwe bijzondere vondsten misschien dichter bij een oplossing gebracht. Deze situeren zich op verschillende plaatsen.

Tekening, P. Reekmans, met o.a. de hertogelijke schenkingen - Rechts het ..... klooster

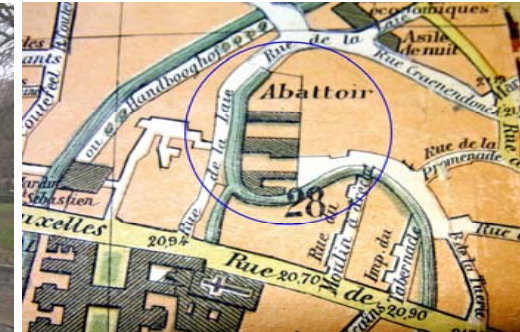
Er zijn alleszins muurfragmenten gevonden van de omheiningmuur in de bouwzone maar opmerkelijkste vondst zijn de grote natuurstenen die tegen de langsgevel van de latere aangebrachte rijbebouwing werden aangetroffen. De omvang en aard van deze steenpartijen zijn raadselachtig en zouden wel eens kunnen behoren tot een belangrijk gebouw. We wachten met spanning de resultaten van de verdere onderzoeken hierover af.

Als LHG proberen we met een selectie van foto's en met de voorlopige aanduidingen en inlichtingen verkregen door eigen publicaties, studie en kaarten, en met een bezoek ter plaatse een eerste indruk te geven van de voorbije opzoekingen zonder in detail te kunnen treden. Bij de volgende fase van uitgraving voor de ondergrondse garages zullen meer gegevens geverifieerd kunnen worden.

We hopen met deze bijdrage een grotere publieke belangstelling te kunnen genereren en zo in samenwerking met de eigenaars, de Vlaamse Overheid en de Stad Leuven (?) de Leuvenaars informatie te geven. Het LHG geeft een voorzet.

Het project en het archeologisch onderzoek

Het aanleggen van Dijleterrassen in de parkzone tussen de Dirk Boutsiaan en de binnenarm van de Dijle in Leuven is een nieuw project van de Stad Leuven met de bedoeling het water in de binnenstad te herwaarderen. Drie trapniveaus zullen afdalen tot het waterniveau van de Dijle. Een initiatief om toe te juichen. Alleen is het openbaar onderzoek wettelijk niet verplicht hetgeen voor een publiek terrein spijtig is.

De verschillende instanties hebben in een vooronderzoek hun inzichten kenbaar gemaakt. We keken ernaar en vatten samen. In grote lijnen bracht iedereen een positief advies voor het project onder voorbehoud van een aantal voorwaarden, zoals bijvoorbeeld de inplanting van het bestaande standbeeld in functie van de groenaanleg, de keuze van de boomsoort enz. .... *Eén voor het LHG belangrijke verplichting is de door het agentschap R-O Vlaanderen opgelegde voorwaarde ...tot het houden van een archeologische prospectie met proefsleuven. En indien archeologische monumenten aangetroffen worden, dient afgewogen te worden of het behoud in situ mogelijk is.*

Het agentschap Ruimte en Erfgoed verwachtte op deze locatie (laat)middeleeuwse bewoning (eventueel slachthuis). Het LHG kon aanduiden op oude plannen dat het voormalige slachthuis net hier in dit gebied gelegen was. (zie archief LHG, kaart 1910), hetgeen ook de herkomst is van de naam 'Slachthuiskwartier'. Ook het verleggen van de Dijle in het begin van de 20ste eeuw bij de sanering van het slachthuiskwartier is in een plan terug te vinden.

Intussen werd de firma Soresma belast met het vooronderzoek ter hoogte van de drie geplande terrassen. Ze nam vanaf het begin van haar voorbereiding contact met het LHG om onze beschikbare informatie mee in te sluiten in haar vooronderzoek. Een positieve evolutie ten aanzien van het LHG, dat aangeeft dat externe archeologische onderzoekers het bronnenmateriaal en de kennis van het LHG stilaan weten te vinden en te waarderen. Een uittreksel uit het contact-mail onderzoekers J.V. en LHG: *...“Heel erg bedankt over de informatie over het slachthuis te Leuven. We verwerken die info in het rapport van het archeologisch vooronderzoek“*

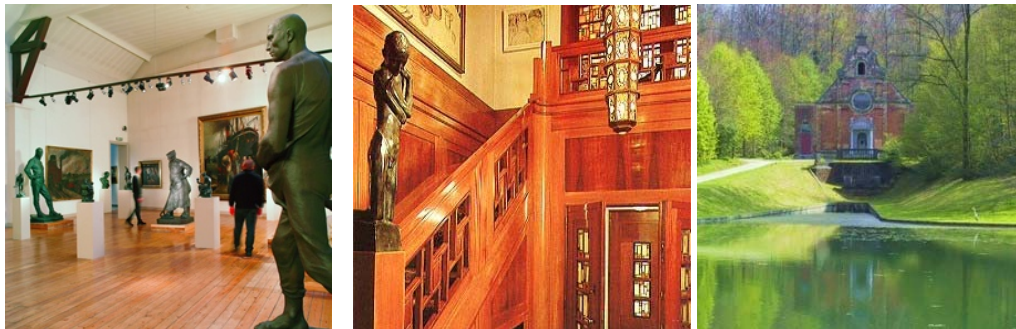
Het resultaat van haar onderzoek bevestigt hetgeen een gegeven was. Laatmiddeleeuws materiaal en sporen van muren en natuurstenen vloeren werden aangetroffen en doen vermoeden dat het gaat om een gebouw met een bijzondere functie (slachthuis?) (Zie Plan 1850). Begin april starten de eerste werken samen met selectief archeologische onderzoek.

Kunstenaars en kunstverzamelaars in de groene rand van Brussel

Op 9 mei om 8u30 vertrekken we van op de ons vertrouwde parking Bodart met een bus van de ons al even vertrouwde busmaatschappij in de richting van Brussel. De herfstexcursie zal ons naar de Antwerpse Kempen brengen, maar daarop is het nog even wachten tot het najaar.

Door de uitlopers van het Zoniënwoud bereiken we de voormalige abdij van Terkameren en het Meuniermuseum daar vlakbij. M, het nieuwe museum van Leuven, toont vol trots de werken die het bezit van Constantin Meunier.

Het huis met atelier in Elsene waar Meunier de laatste jaren van zijn leven woonde, is volgestouwd met nog veel meer werk van hem, waar we in Leuven alleen maar van kunnen dromen.

Niet ver daarvandaan, in Ukkel, bezoeken we vervolgens de art-déco-villa Vanbuuren, waar de huiselijke sfeer en de fijne smaak van de oorspronkelijke bewoners zijn blijven hangen.

Pronkstukken zijn hier de vleugelpiano waarnaar koningin Elisabeth zo graag kwam luisteren, werken van Minne en Van de Woestyne en ... een echte Breughel. Een museumstuk zomaar in een huiskamer. Bij mooi weer moeten we zeker ook de modernistische tuin gaan verkennen. Hij werd aangelegd door de vrouw des huizes.

We laten nu Brussel achter ons en trekken het groene Pajottenland in, de streek waarin zo veel van Breughels taferelen zich afspelen.

Om het bij kunstenaars te houden eten we 's middags in brasserie-restaurant Van Gogh in Vlezebeek. Het menu past bij de landelijke omgeving: groentensoep, kippenbout met sla en kroketten of stoemp met worst (vermeld uw keuze bij inschrijving), ijstaart en koffie.

Na de middag zijn we te gast in het kasteel van Gaasbeek. Twee huisgidsen zullen ons inwijden in de geheimen die achter de dikke muren schuilgaan. De tijdelijke tentoonstellingen in Gaasbeek bieden altijd weer frisse invalshoeken: bij ons bezoek gaan moderne designvoorwerpen een dialoog aan met de antiquiteiten en curiosa uit de vaste collectie van het kasteel.

Daarna halen we een frisse neus in het lentegroen van het kasteelpark. We zullen beslist niet de enige wandelaars zijn.

Als afsluiter van de dag bezoeken we nog het oude bedevaartkerkje van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek, mooi ingebed in het glooiende Pajottenland. De plaatselijke koster toont ons vol liefde zijn kunstschaten, waaronder een uitzonderlijk retabel. Daarna keren we, wellicht met nog een kleine tussenstop, huiswaarts. Aankomst in Leuven vermoedelijk rond 19u45.

Deelnameprijs: **45 euro p.p.** (alles inbegrepen zoals hierboven vermeld). Inschrijven doet u door het juiste bedrag over te schrijven op de **LHG-rekening nr. 735-0107595-10** met **vermelding van uw naam, k (voor kip) of s (voor stoemp)**, telefoon en e-mail (om desgevallend bijkomend te kunnen berichten). Het aantal plaatsen is strikt beperkt tot 48.

De volgorde waarin de inschrijvingsgelden op de rekening van het LHG aankomen, bepaalt de volgorde van inschrijving. Op tijd inschrijven is dus de boodschap. Mocht u uit de boot vallen, wordt u verwittigd en krijgt u uw geld integraal teruggestort. Jongeren (-25 jaar) krijgen op vertoon van hun identiteitskaart 20€ terug als beloning voor hun jeugdige interesse. Het bestuur wijst alle verantwoordelijkheid af m.b.t. eventuele ongevallen vóór, tijdens of na deze excursie.